

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hárhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hetű és
szombat napok kivételével.

Eszközanyag és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczka-utca 3.

A szerkesztőség köziratok visszaküldésére
vagy megőrsésére nem vállalkosik.

Tiszteletsek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 3 fillér.

NAGYVÁRAD, aug. 5.

Búza.

Versben, prózában és természetben is egyaránt lélekemelő dolog az aranykalászszal ékes rónaság. Pénzügyi szempontból már kevésbé ékes.

A mi népünk valóban nem tesz egyebet, mint évről-évre felváltva veli a búzát és tengerit, nem törődve azzal, hogy fogy-e a föld s biztosíthat-e megélhetést hatnyolcz hold, ha buza, vagy tengerivel van beültetve.

A mint falvakon az arisztokracziát csakis a gazdák képezik, úgy a földművelési ágak között igazán finom dolognak csakis a búzatermelést tekintik.

A kertészeket úgy lesajnálják a gazdák, akár a hideg kovácsot az iparosok.

Kertész alatt értem a kerti veteményeket és gyümölcsöt termelő népséget.

Hát ilyen népség kevés is van. Csakis a legnagyobb városok mellett akad, s a mi akad, az is sváb.

De szanaszét messze határokon vizek mellett vannak kertész-kolóniák a nagyobb városoktól távol is — ezek a bolgárok.

Otven forintig tudnak árendát fizetni egy holdért és mégis jól megélnék.

Magyar helyet alig párat tudunk, a hol nagyban dinnyét, káposztát és hagymát termel a nép, de ezek jól pénzelnék is belőle.

Komoly kérdés ez, mezői gazdálkodásunk válságában.

Évről-évre kisebb parcellákra osztanak szét a közép és kisbirtokok s a fiuk

csak úgy gazdálkodnak darab földjeiken, mint apjuk az egészen, de a miből megélt az apa, az már nem bírja elartani a fiukat.

Tudom, hogy faiskolák tartására kötelezve vannak a községek, de ez kevés és nem is czélszerű olyan módon, a mint prakszisban van.

Kertészeti termékek kereskedelméről csak akkor lehet szó, ha nagy tömegben egyenlő minőségeket szállíthatnak egy helyről.

A gyümölcsstenyésztesnél tehát szigoruan ügyelni kellene arra, hogy egy vidékre csakis egységes és megfelelő fajokból állítanak fel a faiskolákat.

Azon pár faj kezelésébe hamar és jól belejönne a nép és nagyobb tömeg egyenlő árut produkálhatna, melyet szövetkezeti uton értékesítve, szép haszonra tenne szert.

Igy nyár elején óriási kereslete van a baracknak, mit Lengyelországba szállítanak, hol nagyobb árakat fizetnek érte, mint mi a narancsért. Mégis hogy a közvetítő is nyerjen rajta s a sok helyről kényszerült összeszedés díja is kikerüljön, az eladó gazdáknak nem sok hasznot hajt.

Nagyon sok jó hasznot hajtottak már a gazdasági egyesületek felolvasásai. Itt azokat hallja a nép, a kiket, mint jó gazdákat ismer, a kik közöttük élnek, a kik tudnak a nyelven beszélni.

Ezek missióit teljesíthetnének azzal, ha propagandát csinálnának a kertészkedésnek s a mi nélkül fenn nem állhat, az értékesítő szövetkezeteknek.

Mert hát szép az aranykalászszal ékes

rónaság, ha egy tulajdonosé az egész, de szomorú, ha csak egy-két holdon aranylik a kalász, mert akármilyen jó termés mellett is alig bir kenyeret adni a gazdának, míg ugyanaz a föld kertészetileg kezelve biztosítaná a jómódot.

A népiskolákban, különösen a községekben arra való volna az öt és hatodik vagy ismétlődő osztály, hogy gyakorlatilag tanítaná az ifjúságot kertészkedni, mi által még mindig jól megélné annyi föld mellett, a mennyi miatt ma már nem tartja érdemesnek bent maradni a házában.

A kiegyezés.

Szell Kálmán miniszterelnök ismét visszavonul a Tuskulánmába és egyelőre mély csend borul a belpolitikára. A kiegyezés dolga egy lépéssel se haladt előre és talán csak Körber osztrák miniszterelnöknek Rátóton való látogatása hoz majd valamit a felszínre. Ilyen országos érdekű kérdéseket még sohasem tárgyaltak Magyarországon hasonló titokzatossággal. Senki sem tud semmit, még a miniszterelnök legbenfentesebb emberei is csak tapogatóznak. Anyoni azonban kiviláglik ebből a titkos homályból, hogy az ellentétek kiegyenlítése a legnagyobb akadályokba ütközik.

Szell Kálmán csaknem minden vonalon engedett már Körbernek, ez azonban még mindig követelődzik. Az osztrák telhetetlenséggel szembe csakis egy erélyes államférfi menthetné ki Magyarországot Ausztria gazdasági járma alól. Hogy Szell Kálmán nem az az ember, a ki erős kézzel fogja meg a dolgokat, azt legjobban bizonyítja negyedféleves kormány-

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZAJA.

Utazás Borszékre.

Borszék, 1902. július 30.

Ha az utolsó vasuti állomástól (Szász-Régen) nem kellene még 9—10 órai kocsi-kázást tenni idáig, kétségkívül *Borszék* lenne Magyarország legszebb és leglátogatottabb fürdője. Fenyvese messze felülmulja a Tatrát, vize valósággal királya a savanyu vizeknek, levegője ózondus, átlagos hőmérséke 16—18°, fekvése elragadó szép, szállodái és szobnáit szebb villái kétszer annyi vendég számára is elég kényelmet biztosítanak, utai, sétányai rendezettek, jó karban tartják, kiránduló hely közelben avagy távolban bőven kínálkozik, s mindezek mellett jóval olcsóbb, mint a többi magyarországi első vagy másodrangú fürdők, — csak az a fatális, szörnyű hosszú és minden szépsége mellett is farsztó kocsi-kázás ne lenne utjában.

Még két hetet szándékozom itt tölteni. de már is borszók a hátam, ha arra gondolok, hogy megint csak meg kell tennem ezt az egy napi kocsi utat.

Kapusi uram, a szász-régeni gyorskocsi-vállalkozó, aki pedig jelentékeny subventiót is kap a fürdő igazgatóságától, korán gondosko-

dik, hogy elvegye az utasok, illetve vendégek kedvét a borszéki uttól. Egy kocsiért 20 frt egy napra olyan nagy ár, amit Salzkammerguton, vagy a Rivierán sem fizetnek az emberrel, — de még ez hagyján lenne; négyen kényelmesen ülhetnek a Landauerben s így 5 frt jutna egyre, mitőlünk azonban 28 frtot szedett be Kapusi vállalkozó azon a czímen, hogy 20 frtért csak családnak adhatja a kocsit, mi négyen pedig (mindnyájan Váradról jöttünk) nem képezünk egy családot — fizessünk tehát a hátulsó üléséért 8—8. az elsőkért 6—6 frtot; — ajánlom a fürdőigazgatóság figyelmébe, melynek érdekében áll, hogy az ilyen zsarolásoknak elejét vegye idejében.

Kapusi eljárása annál érthetlenebb, mert van konkurrens vállalat is, (Miklós és Görög.) a mely sokkal olcsóbb és teljesen megbízható.

Az utnak első része, míg a Maros-szorosba nem érünk — szép hegyi tájképet nyújt ugyan, de itt bizony még bátran lehetne a vasut is, — amint készül is már, legalább az idén elkezdték a munkálatok a méregetést — jövőre talán megindul a vasut Dédág s ezzel egy harmadával megrövidül az út.

Bisztránai szűkebb lesz a Maros völgye s igazán szép részlet kezdődik. Az utra meredő sziklák a Körözs völgyének legszebb részleteire emlékeztetnek s ha a Körözs völgye

szűkebb és sziklaalakulásait tekintve vadregényesebb, itt viszont kárpótolja azt a fenyő, mely már Galonyánál kezdődik s nem ér véget a romániai határig.

A galonyai patak mentén megálltunk néhány perczeze itatni lovainkat. Egy rózsás arcú kis paraszt leányka közeledett felénk s kikérdeztük a falu viszonyai felől. Megtudtuk tőle, hogy itt, ahol a középkorban virágozó leánynevelő intézet (apáczka-zárda) volt, — ma egyetlen iskola sincsen.

Erdeklődve a község és vidék nemzeti-ségi viszonyai iránt, azt kérdeztük a leánykától, hogy magyar-e?

— Nem, — volt a felelet.

— Hát szász, vagy oláh vagy-e?

— Zsidó — válaszolva a kis leány.

Egy pár krajczárral megajándékoztuk az őszinte feleletért a leánykát s tovább folytattuk utunkat Ratosnya felé, hol lovakat váltottunk s azalatt meg is ebédeltünk.

Az ebédnél csak a fatányéros volt jó, a többi, különösen a bor minden kritikán aluli. Vigasztalásul egy czimbalmos és egy primás pengették a lantot s megjelent a vidék Hazafi Veray-a: Sáromberki Berekméri György, volt 48 as honvéd és poéta, kinek a verseiben azonban jó ebéd után sem lehetne gyönyörűséget találni.

Ebéd után unalmasabb volt az út is,

zása, mely idő alatt* folytonosan paktált, verdeste a mellét, de nem alkotott semmit. Ugyanilyen ingadozással és bizonytalansággal vezet most a kiegyezési tárgyalásokat is, melyeknek eredménye épp oly szomorú lesz az országra nézve, mint Széll minden eddigi politikai ténykedése.

Ischli látogatás.

Románia királya Ischlibe érkezett Ferencz József látogatására és ez alkalommal az egész európai sajtó rámutat arra a szívélyes viszonyra, mely Románia és monarchiánk között folyton fennáll. Ugyancsak ebből az alkalomból feltámadnak ismét azok a hírek, melyek szerint Ausztria-Magyarország és Románia között katonai konvenczió létezik arra az esetre, ha Oroszország megakarná bolygatni a status quot a Balkánon. Most ennek a konvenczióknak a fennállását félhivatalosan is elismerik. De különben is miért utaznék báró Beck vezérkari főnök minduntalan Romániába? Bizonyára azért, hogy instrukciókat adjon a román hadsereg megfelelő kiképzetésére, hogy az majdan együtt operálhasson monarchiánk hadseregével. Mindez mutatja, hogy Románia, ha nem is közvetlen tagja a harmas-szövetségnek, de bevonatott ennek érdekszférájába és Romániának erre a szövetségre annál is inkább szüksége van, mert mint a Balkán egyedüli latin népe, könnyen áldozata lehetne a szláv hatalomnak.

Ir-angol államjogi per.

Nagyfontosságú per tárgyalását kezdték meg a napokban Irországban. Megírtuk ugyanis annak idején, hogy Freyne lord az Egyesült Ir liga vezetői, Raymond, Dillon s William O'Brien képviselők ellen pert indított. Miként ismeretes, az ir hazafias liga az angol nagybirtokosok ellen alakult, a kiknek földjük van Irországban. A liga működése abból áll, hogy az angol birtokosnak ne fizessék meg a bérösszeget. Mikor az említett per megindult, az írek kiderítették, hogy az angol nagybirtokosok is szövéltek, hogy védekezni tudjanak az ir liga ellen és ellensúlyozzák az írek agrármozgalmát. A nagybirtokosok szövetségének egyik célja volt egyébként az is, hogy támogassa Freyne lord

perét és egyéb közérdekű akcióját, első sorban pénzzel, a mi ily óriási államjogi per költségessé voltánál fogva érthető is. Az írek azonban előkerestek egy régi, hétszáz éves törvényt, a mely szerint másnak pörösködés céljából való támogatása (maintenance) büntetendő cselekedet és nagy pénzbírsággal és súlyos börtönnel büntetendő. És bár ez a törvény hétszáz éves, még ma is érvényes, sőt nemrégén egy jelentéktelen esetben alkalmazta is a bíróság. Az ir liga most a nagybirtokosok ellen fordult s maintenance miatt följelentette a vezéreiket, Abercorn herceget, Naterford márkit s Asbdown és Clonbrock lordokat. A bíróság elfogadta a följelentést s már meg is idézte az említett főurakat. A per érdemleges tárgyalását és a hozandó ítéletet most az egyesült angol királyság lakói természetesen a legnagyobb figyelemmel várják.

A szerencsés hitelező.

Egy újságíró kollégánkkal esett meg, hogy minden újságírói hagyományok ellenére neki volt adósa valaki. S hogy az eset kivételes voltát még hatványozzuk, adósa volt neki egy korcsmáros.

Megjegyezni való, hogy ez az újságíró egyébként is fehér holló: valóságos és tényleges birtoka van neki a főváros közelében egy kis község határában.

Nem nagy összegről volt szó, de a korcsmáros még se fizetett, csak hosszas sürgetésre küldött — nem pénzt — hanem pénz helyett adósságát saját termésű borával egyenlítette ki.

A bor méltó volt minden korcsmárosok saját termésű borához. A bornak erényeiből csak a — szaga volt meg, egyébként azonban kész méreg volt egy kortyot is inni belőle. Mit tehetett egyebet az újságíró? — a kis hordó bort letette a pinczébe jobb időkre.

Ezek a jobb idők be is következtek. Egy éjszaka betörők jártak az újságíró pinczejében. Mást nem találtak, hát elvitték az ominózus hordó bort.

— Na, jó szerencse, hogy ilyen könnyű szerrel megszabadultam ettől, — gondolta magában az újságíró és gondolatban keresztet vetett mindörökké arra, hogy a korcsmárosnál lévő pézset vagy annak értékét most már valahogyan megkapja.

Kellő humorral kiszínezve el is mondta ezt a történetet este a kaszinóban az újságíró. Ott volt a társaságban a község orvosa is. Végighallgatta a történetet, majd hirtelen fölkiáltott:

— Hopp! megvan!

— Mi van meg? — kérdezték mindenfelől. Az orvos pedig elmondta a következőket:

— Ma reggel vagy nyolcz helyről jöttem hozzám, hogy nagybeteg a ház legényfia. Csupa erős, derék szép szál legény mind a nyolcz. Iszonyatos görcsökben kínlódtak. A betegek közt van a bíró fia is. Bizony magam is alaposan megijedtem, azt hittem, hogy kiütött a kolera a községben.

Vallattam a legényeket, mit ettek, mit ittak, mitől lettek rosszul. Az egyik elmondta kinjában, hogy alighanem valami borféléstől, a minnek azonban csak a szaga volt borszag, egyébként maró méreg lehetett s csak azért itták meg, mert a borfélést nem meginni szegyen.

— Hogyan jutottak hozzá? — kérdeztem.

— Sohse kérdeje orvos ur, előggé megbüntetett érte az Uristen.

— Ennyit tudok én. — fejezte be az orvos beszédét.

— Köszönöm, — mondta az újságíró, akkor eleget tudok.

Másnap az újságíró beállított a község bírájához:

— No bíró uram, szép fia van kelmedéknek. Így neveli a gyermekét? Közönséges tolvajnak? Hát most vagy rendbe hozza a dolgot, vagy vége a bírói hivatalnak is.

Megijedt a bíró, de igazában csak akkor ijedt meg, mikor megtudta, miről van szó s mikor nagy kinjában a legényfia is elmondta, hogy csakugyan ő is a tolvajok közt volt. Azt persze nagy bölcsen elhallgatta az újságíró, hogy komisz volt a bora s hogy attól tört ki a legényeknek a nyavalya.

— Hát megtéríti-e a káromat — kérdezte az újságíró.

— Meg én, minden, nyugta a bíró, csak ne tessék skandalumot csinálni.

A bíró csakugyan fizetett s az újságíró nem is csinált skandalumot. Minek is? A korcs-

meg társaságunk is. Váradról hozott boruk ugyan pompás kárpódlást nyújtott a ratosnyai infámis lőrétért, de a társaságon álmós hangulat vett erőt s azt nagyban elősegítette az a körülmény, hogy váltott lovaink sokkal fáradtabbak voltak az előbbieneknél. Ez okozta aztán, hogy a 3 órai utat Topliczáig négy óra alatt tettük meg.

A Maros völgyének e részén két hosszú falu (egy-egy 11 kilométer) terpeszkedik végig: Göde-Mesterháza és Toplicza.

Toplicza e vidék fakeskedelmének góczponja. Maga e helység is megérdemli a vasutat, melyet idáig minden nehézség nélkül ki lehet építeni. Es ez elég is lenne, mert innét már csak harmadfél óra Borszék s oly szép az út, hogy megérdemli a kocskázást.

A másodsorú váitott lovakkal gyorsan haladtunk az úton, mely még egy jó darabig a hosszan elnyúló Topliczán visz keresztül, majd Csikmegeybe érünk s a Székpatak meztlen megyünk felfelé igen jó karban tartott serpentinás (kigyózó) úton a Kránga-h-gyén keresztül, melynek völgyében örömmel pillantottuk meg a paradicsomi völgyben fekvő Borszékot.

A keleti Kárpátok havasai közt mélyen elrejtve, a teng-r színe felett csaknem 900 méter magashan fekszik ez a gyönyörű édes fürdő, igazán méltó arra, hogy felkeresse beteg, üdülő, pihenésre vágyó és turista egyaránt.

No de indulnunk kell kirándulásra a havasra. Legközelebb bővebben a fürdőről s annak mozgalmas életéről.

Dr. Szalárdi Gyula.

Miniatűr fotografiák.

Irtá: Szabó Ilona

VIII. Klára.

Egy reggel elébe állott az atya és nézte hosszan, ellágyuva, félénk alázattal s szinte ünneplő bocsánatkéréssel. Azután megökölt a büszke, fehér homlokát, mire a leány hízkelve simult erős vállához, végighuzta keskeny kezét napbaráttotta arcán és óvódva szólt hozzá:

— De meg vagy ha'va öreg!

Mágoosy elmosolyodott, de hirtelen elfordult és egy könnyet morzsoló szét szemében. Azután könnyedén ugrott fel a terasz alatt várakozó csinos gig magas ülésére. Kezébe fogva a gyepőt megszokott, könnyesimű hangján szólt vissza leányához:

— Az ám, édes Kalárisem, nem tudom mikor jöhetek haza. Gánóczy Pistától megyünk farkasra. — E közben kalapját mélyen a szemére huzta, hogy a leány figyelő tekintete elől elfedje kivörösödött s egyre könnyező szemét.

— No jó, jó öreg, csak jól mulass! — kiáltotta nána vidáman mosolyogva a szép Kaláris. Ott maradt még azután jó sokáig csöppet hátravetett, megfeszített derékkal, fejé fölött összekulcsolt kezekkel, halkán dudorászva, derűs szemekkel nézte atyjának rovatú dőleceg alakját, míg csak el nem vészett a hosszú jegenyesor végében.

Megszokta már, hogy így egyedül maradjon. Az életet mindketten a napsugaras, rózsás oldaláról ismerték. Az élvezetek, mulatságok zajos, derűs útján barátságos egyetértésben rohantak végig s egy pillanatra sem vettek gátat egymás kedvtelésének.

Mióta a halál levette a Mágoosyné erős, biztos kezét az birtok vezetéséről, azóta a jószágigazgató sok felfajásról panaszkodott. Mivelhogy apa és leánya igen vigan vezették egymást és a birtokot, a tönkrementés stádiuma felé.

De persze, aki nem tudja egyszer: mi az a kétszerkötő, annak hiába is magyarázzák, sosem fogja megérteni Ennél a pontnál rendszeren összeveszték és Mágoosy azzal vetett véget a leckeórának, hogy keservesen leteremteltette a fűhöz fához kapkodó lelkiismeretes igazgatót és a pokol feneketlen mélységébe kívánt minden egyszeresegyet.

Hanem aztán, mikor a szegény ember látta, hogy minden erőlködése daczára is, maholnap kirántják alóluk a gyékényt, fogta kalapját s minden bátorságát összeszedve, egy

máros tartozása szépen kitellett a kártérítésből, sőt még a kamata is.

Látni való ebből a történetből, hogy a hitelezőkre mégse járnak olyan rossz idők. Persze csak kivételes eset, hogy újságíró a hitelező.

Tilos, tilos, tilos . . .

Városunk nagynevű hajósvállalatának egyik tagját fájdalmas meglepetés érte a napokban.

Hogy ki az illető férfiú, azt egyelőre nem árulhatjuk el. Elég annyi, hogy a hajósvállalatnak ő volt az orvosa és a szakácsa s a betegek mind a szakácsművészetét dicsérték, az egészségesek pedig minden ételben valami orvosságot fedeztek fel. Különben bánatos kis özvegy, a kinek azonban még a pótlódó emelése is örömet okoz.

Mikor hazajött, első dolga volt a kertbe sietni, a hol friss gyümölcsre szomjazott. A hajózási koszt ugyanis nála sem vált be fényesen; a mire azt mondták útitársai, úgy kell neki!

Ilyen a rút káröröm.

Nagy volt azonban a doktor úr csodálkozása, mikor gyönyörű barackfáit teljesen megkopasztva találta. Nem volt azokon még egy összezsugorodott fű-barack sem.

Hová lettek?

Mint gazdasági dologban járattan ember, átsietett a hajózási vállalat admirálisához és a városi gazdasági hivatalhoz. A két hivatalt egy ember vezeti s így sikerült a hajónaplóból és Nagyvárad gazdasági naplójából a következő adatokat összeszedni:

Szombat. A hajózási társaság elindul Iráz felé.

— Váradon két sipis megindul a doktor kertje felé.

Kedd. A hajó megfeneklik Körözs-Ladányánál.

— A doktor kertjének kerítésén megfeneklik a két sipis a kiálló szegekben.

Csütörtök. Hátrahagytak a hajósok 200 kilométert. — A két sipis leszedett 200 barackot.

Péntek. Szegeden a társaságot vacsorával fogadják. — A két sipis jóízűt vacsorál a 200 barack árából.

Szombat. Folyik az út. — Folyik a baracklopás.

Vasárnap. A társaság reménykedik, hogy a nyitva talált Vaskapun át Oláhországba mennek s ott szabadulnak bele igazán a kellemes tilosba. —

A két sipis reménykedik, hogy a kert kis fakapuja nyitva lesz s azon át mennek haza zsákmányukkal a tilosból.

Hétfő. A Vaskapu zárva, a fakapu nyitva; a hajósoknak vissza kell térniük, a sipisek is haza mehetnek s egyik sincs már tilosban.

A dologban legtragikusabb az, hogy a doktor úr nem járhatott tilosban s mégis bünhődik, ellenben nem bünhődnek azok, a kik fűlig jártak a tilosban.

Azért van a doktor úr mostanában elkeseredve s előtte azért

Tilos, tilos, tilos,
Háromszor is tilos
Barackfáról beszélni!

El is határozta, hogy ezentúl soha sem veszi utját a tilos felé nyáron, hanem csak — télen.

S ime, alig tette meg a szent fogadalmat, újabb kirándulásra készül a doktor úr. Ezuttal ugyan szárazon megy, nem vizen, no de nemcsak tilos *halászat*, hanem tilos *vadászat* is van.

Jó lesz pedig el nem felejtetni, hogy eddig csak a barackot hordták el, de még ott van a fa és a kerítés!

UJDONSÁGOK.

TAJKEZTATO.

Augusztus 7. A nagyváradai tisztviselők fogyasztási szövetkezetének rendkívüli közgyűlése d. e. 11 órakor. Augusztus 7. Városi közgyűlés.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

* **A polgármester választását jóváhagyták.** Az általános tisztújítást ez év tavaszán ejtette meg Nagyvárad város törvényhatósága. Különösen a polgármesteri szék betöltésénél volt erősebb mérkőzés. De a választás után csakhamar vége lett minden versengésnek s a választásokat a városatyák közül senki sem felebbezte meg. Annál hevesebb felebbezést adott be a tisztújítás ellen Zana Agoston. Kifogásolta Rimler Károlynak polgármesterré és Bordé Ferencnek főjegyzővé választását, továbbá a törvénnyel ellenkezőnek találta, hogy az előzetesen leköszönt tisztviselők is szavaz-

tak a választásoknál, holott, szerinte, már ekkor nem volt joguk. A felebbezés tegnap érkezett le a közigazgatási bíróságtól. Ez a legfelsőbb fórum a Zana felebbezését elutasítja s a tisztújítást jóváhagyja. Az indokolásban kifejti, hogy Rimler Károly főjegyzőnek annak idején (1900-ban) már megállapította a képesítését; a törvény szerint pedig előléphet. Bordé Ferencnek a polgármester szerint jog- és államtudományi vizsgája van. A tisztviselőknek pedig azért volt joguk belefolyani a választásba, mert a lemondás csak alaki s hivatalokban is tovább működnek.

* **Kinevezés és áthelyezés.** Az igazságügy-miniszter Szilárdy István nagyváradai kir. törvényszéki irnokot a jászberényi járásbíró-sághoz segédlelekkönyvvezetővé kinevezte és Kazai László margittai járásbíró-sági irnokot az elesdi járásbíró-sághoz hasonló minőségben áthelyezte.

* **A közigazgatás reformja.** A közigazgatás egyszerűsítésére vonatkozó múlt évi törvény új kézbesítési eljárást rendelt el, melynél fogva hatósági kézbesítéseknél a postaszolgálat fog leginkább igénybevetetni. Miután pedig még igen sok községe van az országnak, mely postahivattal nem bír, a faluzó levélhordói intézmény általánosítása vált szükségessé. Miután a kormány e tekintetben véglegesen határozna, Széll Kálmán miniszterelnök, mint belügyminiszter körlevélben felhívta a törvényhatóságokat, hogy a területükön levő azon községekre vonatkozólag, amelyekben postahivatal nincs, küldjenek részletes kimutatást, mely összeget fordítottak eddig postaküldöncz tartásra, mert a faluzó levélhordói intézmény életbeléptetésével a törvény szerint a községek nem fognak nagyobb összeggel megterhelhetni, mint amennyit eddig kész kiadásuk tett.

* **E'éggett buzaasztalag.** Mezőtelegi tudósítónk jelenti, hogy a vasárnap éjjeli nagy vihar alkalmával a villám Balogh András ottani vagyonos gazda asztagába beütött — s az egész, mintegy 1200 kereszt a tűz martaléka lett. Az asztag mellett álló cséplőgépet csak nagynehezen tudták megmenteni. A kár, nemcsak Baloghot, hanem még más gazdákat is érzékenyen érint, a mennyiben az ugynevezett *részkek* is elégték s így a lakosságnak megcsappant az a reménye, melyet a jó terméshez fűzött.

heves vita alkalmával kimondta maga részéről az ultimót.

— Hát most már próbálja más, én tovább nem bírom! — Mágocsy febránsan a vállát és összes mozdánilyát ebbe az egy szövegbe foglalta össze: beford.

Hanem mégis egy kicsit gondolkozóba esett; de még mindig csak kezdte sejtetni, hogy rosszul áll a feje alja. Majd, nemsokára ezután, egy rettenetes papiros felvilágosította kétségbeesztő állapotáról. Csakhogy ekkor már úgy állott a dolog, hogy segítség nem volt sehol. Tán még ha lett volna is valami módja a segítségnek, akkor se tudott volna segíteni magán, mert az ilyen puha, könnyelmű emberek, ha a veszélyben egyedül maradnak, szánalmasan gyávák.

Gyáva volt mindenféle cselekvésre: élni is, meghalni is. Hogy a pusztulás után becsületos, komoly munkával tartsa fenn életét, ahhoz nem érzett magában sem erőt, sem képességet, de legfőképpen semmi kedvet. E felett ugyan nem is sokat töprengett. Azt tartotta volna leguriasabb, legkorrektebb dolognak, ha egy pisztolytöréssel bevágja az utját a szomorú jövőnek, de annyira szeretett élni, hogy félt a haláltól. Hogy aztán sem így, sem úgy nem tudott dűlőre jutni, utoljára is könnyelműsége kerekedett felül és oda konzervált, hogy: meg lehet neki élni a jóhangzásu neve után is. A leánya pedig menjen a rokonokhoz.

Amint ezt gondolta, meg is írta egy levélben és letette a Kaláris íróasztalára. Tudta, hogy ez felvilágosítja majd a leányt mindenről, tán még jobban mintha ő mordaná el neki. Mert arra is gyáva volt, hogy erről a végzetes dologról férfiasan beszéljen leányával. Meg azt is érezte, hogy az első szónál kicsordulna szeméből a könny — s ezzel nem magát, hanem azt a koldussá tett szép, finom, nagy leányt siratná — aminek elképzelhetlen következményei lehetnének és kényes izlése borzadt az ilyen hatásos jelenetekről, azért sietett kikerülni.

Ugy ismerte leányát, hogy az övéhez hasonló gondolkozással rendelkezik. Hogy az is épp oly nyugodt lélekkel fog távozni, ha elolvasta a levelet, mint ő. Egyszerűen elmennek mindketten, addig, míg ők az urai mindennek, holnap aztán üthetik a dobot, csak egykötjük se hallja.

A leány gondolkozása azonban, bármennyire egyezett is az atyjáéval, ezuttal mégis más útra tért.

Mikor megpillantotta íróasztalán a levelet, elmosolyodott, mivel úgy hitte, hogy az öregnek valamiképpen megint tréfálni méltóztatik. De mikor felbontotta és elolvasta, elsápadt, a vér mind a szívére gyűlt, jéghideggé vált és reszketett a keze. Valahogy elsötétetni látta maga előtt ezt az egész szép, fényes és ragyogó világot. Leesett egy székre is csak hosszú, nehéz, válságos percek múlva tudta némiképp rendezni gondolatait.

De azután világosan és logikusan gondolkozott. Egy pillanatra mégis megdöbben: hátha véget vet atyja az életének? De csak egy rövid pillanatra, mert észbe jutott a levélnek idevágó részlete es megnyugodott. Ismerte atyját, az magyar ember, uri ember, ha valamit megígér, meg is tartja.

Hogy megszabadult ettől az aggodalomtól, tovább rendezgette gondolatait. Most már üzletszerűen gondolkozott. Spekulált. Atyja ajánlatát nem fogadta el. Sokkal kevélyebb, sokkal büszkébb volt annál, hogy sem a rokonok kegyéhez folyamodjék. Ennél már inkább egy golyó.

Ebben az egyben, és tán életében először, nem értett egyet atyja intenciójával. Hogy rajongásig szeretett atyját kóborogói lássa, hogy ősi, tiszta nevét rézgarasokra váltsa s úgy tegesse életét, hogy kegyelemkenyéren sanyildódjék, meg, hogy végig kelljen hallgatnia azt a szivetrázó dobolást és elfacsarodjék a lelke abba a rettenetes látványba, mikor sáros csizmákkal ki-méltlenül végig gázolnak a pompás termekben, hát már ennél ezerszerre inkább a halál.

Maga elé tette a pisztolyt, ha nem talál megoldást sehogysem, hát elvégzi ez. Szerette ő is az életet és az utolsó ragaszkodott hozzá. Mindenáron ő akart lenni a pusztulás megmentője, ha aztán semmiképp sem találja meg alakatlan terveinek okos kiviteli módját, még mindig ráér akkor is.

Azt érezte, hogy cselekednie kell, még pe-

* **Uj kamarások.** A király, mint a hivatalos lap tegnapi száma jelenti: klobusiczi Klobusiczky László és nagykárolyi gróf Károlyi György földbirtokosnak, továbbá gróf Széchényi Bertalanak, a magyar főrendiház örökös tagjának, gróf Széchényi Domokos tartalékos honvéd lovassági hadnagynak, zicsi és vásonekei gróf Zichy Lászlónak, a Windisch Graetz 11. számú huszárezred tartalékos hadnagyának, valamint dürekheim-montmartini gróf Eckbrecht Alfrédnek, a Nikolajevich Miklós orosz nagyherceg 12. számú dragonyos-ezred főhadnagyának a kamarási méltóságot adományozta.

* **Elve eltemetett munkások.** Megrendítő szerencsétlenség történt a napokban Hartján községben. A múlt pénteken Melyán József és hasonló nevű legényfia, továbbá Törscsik Antal napszámos kimentek, hogy földet assanak vályogvetéshez. Hogy munkájukkal gyorsabban haladjanak, a felső földréteget nem hányták el, hanem a part oldalból befele ásva szedték ki a megfelelő földet. Délután 4 óra tájban az öreg Melyán és a napszámosember bent dolgoztak az üregben, a mikor a felső földréz iszonyu zuhanással leszakadt. Fia, a ki éppen a part mellett a kocsit rakta meg, rögtön behajtott a falba segítségért, honnan több ember kíséretében csakhamar visszatérve, hozzáálltak a mentéshez. Mire a lehullott földtömeget széthányták, már este lett s a két embert megfulladva, összetört végtagokkal húzták ki a föld alól.

* **Az angol király koronázása.** A Themse parti bábel lázasan készülődik VII. Edvard koronázására, noha a király állapotáról ismét aggasztó hírek szivárognak Albionból. Orvosai ugyanis megállapították, hogy a vakbél gyulladás megújult, ami a koronázás után sürgős operációt igényel.

De a király maga óhajta leginkább a koronázás megtartását, noha csak a legnagyobb megerőltetéssel fogja kibírni.

A kedvezőtlen hírek ellenére lázasan készülnek az óriás aranyünnepségre.

Mivel a király gyengesége miatt a körút sokkal rövidebb lesz a tervezettnél s így a helyek száma sokkal kisebb, a hely árak egyre emelkednek. Huszonnégy koronán alul semmiféle hely sem kapható.

* **Szerencsétlenül jött kereskedősegéd.** Igaza van a kereskedelmi alkalmazottaknak, ha a munkaadók rossz bánásmódjáról, zsarnokkodásáról panaszkodnak, amikor olyan felháborító eset kerül a nyilvánosság elé, a minőt most jelentenek nekünk Neuhauser Gyula tizenhét éves kereskedősegédet tegnap délielt brutális módra arculverte a gazdája a felső Erdősor-utca 52. száma alatt. A szeény fiatalember tehetetlen dühében — nem akarva megtorolni a sértést — saját magában tett kárt. Az ajónak rohant s úgy beleverte annak az üvegébe a kezét, hogy az éles üveg átmetszette az ereit. A kereskedő segéd oly súlyosan megsérült, hogy a Rókusba kellett szállítani. A rendőrség szigorú vizsgálatot indított az ügyben.

* **Szeged fogadalmi ünnepe.** Szeged város mai fogadalmi ünnepére az ország különböző részeiről havibúcsura vagy tizenötezen érkeztek ide. A körmenet a hatóság részvételével fog végbemenni.

* **A feleség bosszúja.** Tüzlárma verte fel szombaton éjjel Süllyös község lakosait. Hajdik Antal házában ütött ki a tűz a szobában s felesége lelepszakadva futott a szomszédokhoz segítségért, mire azonban ezek megérkeztek a szoba butorzonon kívül a házigazdat is összeégve holtan találták. A tűzkeletkezésére nézve Hajdinné oly zavaros feleletet adott, hogy az előjáróság szükségesnek tartotta az asszonyt valószínűsítés alá venni s értesítette a csendőrséget is, a mely azután a következőket derítette ki: Hajdik daczára, hogy fiatal házasság volt, rosszul élt a feleségével,

a kiről tudták, hogy férje háta mögött bűnös viszonyt folytat. Aznap éjjel Hajdik ittas állapotban tért haza s a házastársak összevesztek, miközben Hajdik a feleségét elverte. A verekedés után a gazda elaludt. Az asszony ekkor kötélhurkot vetett a férje nyakára és megfojtotta. Mikor ezzel készen volt, petróleummal leöntötte a férje ágát s azt meggyújtva, futott át a szomszédokhoz, hol azt beszélte, hogy férje részegen lefeküdt és a szájából kiesett égő cigarettától gyuladt fel az ágy. A bűnös asszony a nyomozás során beismerete, hogy előbb megfojtotta a férjét, mert a halott nyakán a hurok nyoma is meglátszott s azután, hogy a gyanút elhárítsa, felgyújtotta az ágát. Hajdiknét letartóztatták.

* **Amerikai munkások baja.** Pitsburgból jelentik nekünk, hogy az Amalgamated Tinplate Company a béreket 25 százalékkal le akarja szállítani és már munkásokat is elbocsátottak.

* **A lagunák városáról.** Alig mult két hete, hogy a lagunák városában az emberi nagyság büszke hirdetője összeomlott s a mulató, ledér Velencének szokatlan erővel zúgták az omló márványdarabok a mementó morit.

S ma már, — mint egy ott járó nagyváradi írja — Velence alkuszik a drága romokra s míg az ihletett kezektől simára faragott márvány darabokat széthordják a világ minden zugába, Velence ismét mulat, mulat a romba dől nagyság árán.

Különcz angolok és németek nagy áron vásárolják össze az ép darabokat s nagy összegek érkeznek a Campanile helyreállítására, ami már kétségtelennek látszik.

Szent Márk piacza nyüzsgő, mulató sokaságával, amint czinikusán kacag a romok körül, azt a benyomást kelti, mint a milliomos nagybácsi halálakor dözsölő unokaöccs.

A romba dől nagyság, úgy látszik üzlet, üzlet! a léha utódoknak.

* **Rendőri hírek. Gyufa oldatol ivott.** Cseke Eszter 18 éves kősalaki születésű nő liget-utcai lakásán vasárnap éjszaka denaturált szeszben feloldott gyufa oldatot ivott. Könnyű természetű belső sérüléseivel a biharmegyei kórházba szállítottott, hol azonban kihallgatható nem volt, mert a denaturált szesztől tökéletesen mámoros lett. Tegnap reggel kihallgattatván előadta, hogy Szabó Zsigmond pinczér miatti féltékenysége volt tettének oka. — **Pálinka helyett poloska irtó szer.** Murvai Stefánia a velencei cigánytelepen lakó cigány asszony másfél éves Pista nevű fia a kunyhó tűzhelyében eldugott poloska irtó szert kicsente és tegnap este, abban a hitben, hogy az pálinka, jókorát ivott abból. A mérges folyadék a gyermek száját összeégette. Könnyű sérüléssel a biharmegyei kórházba szállítottott.

* **Elyesztett tegnap délelben a Biharmegyei banktól a Vechler-féle üzletig vezető úton egy pénztárca, melyben egy tíz dolláros arany és két darab 10 koronás arany volt; a becsületlen megtaláló 5 korona jutalmat kap. Jelentkezni lehet Mendelényi Béla rendőrfogalmazónál.**

Lakatosék beruházkodása.

A büszke Faraókból származó Lakatos familia betoppant Várad vidéki bazárjába: a Zöldfa-utczába. Ideje lesz már gondolta a dáde az ősi familia szükségleteit en gros fedezni.

No ami azt illeti csak legyen hol és mibe válogatni, ez a nagy szerző tehetségű familia a hol lehet ott, s ahogy lehet úgy ruházódik be.

Tapintatos körültekintés után a Telcsér üzletét találták alkalmasnak a nagymérvű szükségletek fedezésére.

Szalagok, selymek, kendők és klárisok egymás

után, de nyom nélkül tűntek el Izrael szemfüles fiaival s jöttek közelebbi érintkezésbe hullámzó, bronz szín női keblekkel s szoknya ránczok közé bujt feneketlen zsebekkel.

A tömeges áru vándorlás feltűnést keltett s az üzlet áruitól elhagyott tulajdonosa idején valónak látta utját állani a további áramlásnak s azon ürügy alatt, hogy a kirakatban sokkal ékebb a választék, kicsalogatta a nagyidai hősök unokáit az utcára.

Itt történt aztán az a kis zavaró incidens, a mely állandó szállást (világítás nélkül) szerzett Lakatoséknak.

Ugyanis Lakatos Julesa közös tulajdonnak tekintvén Goldstein ur arany óra lánczát, biztosabb helyen óhajtván elhelyezni; elzsebelte.

Ez már túlhaladta Goldstein ur várakozását s tiltakozott Julesa bizalmassága ellen, a mi rendőri beavatkozást provokált.

S a diskrét rendőrség, hogy ne legyenek kénytelenek ügyeiket nyílt utcza során elintézni, saját szállására vezette Lakatosék nagy számú családját.

S most a toloncz-ház egyik alkalmas helyiségében beszélnek meg a további teendőket, a karaván s a dáde.

—os.

TANUGY.

Pedagógus-álom.

Az iskolai reformok minden készítőjének figyelmébe ajánlunk egy nemrég megjelent könyvet, bár éppen ellentétben van az uralkodó pedagógiával. Kiváló német tudós vita a jövő iskolájának tanításmódjáról. (Lehrgang der Zukunftschule, nach psychologischen Experimenten, von Berthold Otto, Lipcse.)

Nem tartja helyesnek a mostani korán való írás- és olvasástaniást. A hat-hét éves gyermekek még nem érdeklődnek az írás és olvasás iránt, amihez sokszor csak a tizedik életévökben jön meg a kedvük. Szükségesebb a *beszélni tanulás* s ebben mindig legyen az irányadó, hogy a mai irodalmi nyelvet tanulja meg beszélni. Ezen az alapon aztán gyorsan és könnyen sajátítja el az írást és olvasást is.

Sokkal figyelemreméltóbb az a javaslat, hogy *rövidítsék az eddigi tanulási időt*. A hat éves gyermek »iskolászertű« feyjelme egy-huzamban nem fokozható egy óránál, naponta pedig két-három óránál tovább.

De a német tudósnak legérdekesebb szenciót keltő megfigyelései azok, a melyeket a *természetes tanításról* ír. Határt tullépő szerzetenség nyilatkozik ugyan meg az itéletében, de azért sok érdekes axiómát is tartalmaz. Mindjárt az ábrákat magukat is feleslegeseknek mondja. A képeskönyvek is kiküszöbölendők, mert a valóságos első tanítás kizáróan a valódi tárgynak a bemutatása, elemzése és megbeszélése alapján történhetik. A természetes tanítás segédeszközeit: a természet alkotásait ugyanott kell megszémielni, azért tényleg természetben.

REGÉNY-CSARNOK.

Tűzzel-vassal.

Írta: Sienkiewicz Henrik.

57.

— Nem szeretem az olyan győzelmet, ahol nincsenek foglyok!

— Majd lesz még foglyod elég. Egész Stambult és Galatit megtöltheted majd a rab-szolgáddal, mondta Chmielnickij.

— Ha nem így lesz: tégéd hurczollak fog-ságba!

XV.

Skrzetuski a csatazaj hallatára azt hitte először, hogy Chmielnickij a hetman főserégé-

vel ütközött meg, s izgatottan, szorosan szívvel várta a harczi kimenetelt. A Sachar közlései rettenetes csalódást okoztak neki. Lázás vére még hevesebben forrott a Krsecsovski árulásának a hallatára, mert hiszen tudta, hogy a kozák katonák követni fogják ezt a nekik kedves, valójában átkos példát. A saporogiatok diadalkiáltásai rettenetesen elkésztették, s belátta, hogy Ukraíniát iszonyatos veszedelem fenyegeti. A herceg még nem indult hadba, a többi hetman pedig nagy hibát követett el azzal, hogy nem egyesítette a szétszórt seregeket, s a helyett hogy sánczok mögött, megerősített helyeken bevárta volna az ellenséget, esztelenül neki rott. Chmielnickij pedig Krsecsovski árulása néhány ezer katonával megerősítette, s így a fiatal Potockit irtóztatós veszedelem fenyegette. Skrzetuski már látta, amint a pusztában bolyongó, elcsigázott sereget elnyomja a hatalmas pihent tulerő, s csak akkor nyugodott meg, mikor a hercegre gondolt. Ha a herceg megindul: a Chmielnickij szerencse csillaga fölött lobban, azután kiálszik. Mert ha a gyűlevész népei is veszik körül, ha első harczi sikeresek voltak is, ha az egész tatárság és maga a khán is csatlakozik hozzá: még akkor is gyöngye lesz ez az egyetlen ember arra, hogy romba döntse a köztársaságot s megtörje hatalmát. Ugy hitték, hogy a kozáklázadások szokott sorsára jut ez a fölkelés is. Szalmaláng, amely kiálszik, gögös bizakodás, mely gyáván meglapul az első veszített csata után. A rabló csőcselék nem állhatott soká ellent az edzett, erős katonaságnak, a zivatar elvonult, földértült az ég.

Igy lesz most is, a romba döntött házakat és városokat majd újra fölépítik s ő, aki majdnem legelső áldozata lett a lázadásnak, ismét szabad lesz és visszamegy Helenához. Mit is csinálhat most az imádott leány? Bizonyára Lubnieban van már, a herceg udvarában, védett, biztos helyen. A herceg és Griselidis hercegnő becézik, szeretettel gondozzák, a lovagok hódolattal tekintenek reá — ő pedig szomorú és méla és az utakat lesi, hogy mikor jön már vissza lovagja? No, nemsokára, hiszen Chmielnickij szabadságot ígért neki. S ha nem is tartaná meg szavát, szabad lesz mégis, csak tódujon oda ez az emberáradat a köztársaság határait. Ott majd szétverik, visszakergetik a gyűlevész népet és véget ér a fogság, a bánat, a kín.

Az áradat pedig rohanva haladt előre, Chmielnickij siettette seregét, amely most már huszonezer harczost számlált, nem is szólva a hozzája csatlakozott fegyveres népről. Potocki haderejéről azt beszélték a szűkevények, hogy mindössze kétezer emberből s néhány kisebb ágyugól áll.

Az ütközet kimenetele mindazonáltal kétséges volt, mert a híres huszárság hatalmas rohamával tízennyi ellenséggel is megbirkózhatott. Hiszen így verte meg Khodkievics Korcholmúnál a svédek válogatott tízennyolcezer emberét három ezred huszárságával és Klusinánál a vértések az angol és az ír zsoldosokkal ugyanígy bántak el. Két elfogott szűkevény nem sokára azt jelentette, hogy Potocki átlépte a sárga vizeket és Chmielnickij erre a hírre rögtön tábort ütött s elszáncolta magát. Most már jobb reményei voltak, mert a sánczok mögött álló kozákság már csak nagy száma folytán is erősebbnek ígérkezett, mint künt a nyitott pusztán, ahol a lovasroham könnyen széteszörhatta őket. Különb Chmielnickij számot vetett a Potocki ifjuságával és harcban való járhatlanságával is. A fiatal vezér mellett azonban kitűnő tanácsadó állott, Csarniecki starosztának a fia és ez az élesszemű, kipróbált huszárkapitány csakhamar rábeszélte Potockit, hogy vonuljon vissza a víz mögé.

Most már Chmielnickij kénytelen-kelletlen a támadáshoz látott, átkelt a vízen, s másodnapra szembeszállt egymással a két sereg. Egyik sem akarta kezdeni a támadást, s mindketten sánczokat emeltek. Ez vasárnapon volt. Egész napon át ömlött az eső, s oly sűrű felhők jártak az égen, hogy délután, akárcsak havas téli napokon, már egész besötétedett. Este még erősebben zuhogott az eső, ami nagyon a kedvére volt Chmielnickijnek.

— Csak ázzék föl a pusztá földje! Legalább beléragad majd a sárba a nehéz lovaságuk!

Az eső folytonosan ömlött, s a saporogiatok már dicselkedtek, hogy az ég is őket pártolja.

A zuhogó víz eloltotta a lábori tüzeket is, s néhány csapat bizszemű tartárt küldtek a mély sötétségben őrségre, hogy a lengyelek valahogyan észrevétlenül el ne illanjanak. Hajnal felé megszólaltak a lengyel trombiták. Pannafelé megszólaltak a hangjok, amelybe belépergett a dobok. Lassan kivilágosodott, az eső alábbhagyott, csak finoman szitált, de az eget még mindig felhők takarták. Megdördültek a Chmielnickij ágyai, s dörgésök hallatára Skrzetusai mekkerte Sachari, hogy vezesse őt föl a sánczra. Az öreg irnok nem tagadta meg kérését, mert jómagam is kíváncsi volt az elkövetkezendőkre. A sáncz egy sarkában helyezkedtek el és Skrzetuski a két szembenálló sereg láttára ijedten csapta össze a kezét.

— Uram, Jézus, hiszen a mieinknek csak az előcsapata van odaát.

Valóban úgy látszott. A kozákok sánczáinak a hossza meghaladta a negyedmértöldet is, a lengyelek táborá egészen elenyészett mellettük. Skrzetuski szívét rettenetes fájdalom facsarta. Tehát ezáltal sem jött el még az óra, amelyben szétverik a csőcselék, elfojtják a lázadást, ez az óra megint csak diadalt fog hozni a fölkelőknek. Es a fölkelők már hozzáláttak, hogy a diadalt megszerezzék. Apró csapatok rajzottak elő a sánczokból és a vad tatár lovasok összetűzték a sötétkék és sárga egyenruhás lengyelekkel. Csattogni kezdtek a kardok, röpültek a nyilak és golyók, döfködtek a lándzsák. Ugy távolból nézve szinte valami ártatlan lovasjátéknak tetszett ez a esete-paté, de egy-egy jalkiáltás s néhány lovas nélkül száguldó csatamén mutatta, hogy itt élet-halálharcot vívnak. A tatárok egyre nagyobb számmal rajzottak elő, soraikban rettenetes aratása volt a halálnak. A lengyelek is nagyobb erővel mozdultak meg s a sánczok elé néhány új csapat áhott hadirendben. Skrzetuski éles szeme még az első sorban álló tisztek arcát is fölismerte. Erősen dobogott a szíve, halovány arca kipirult és lelkesülten magyarázta Sacharnak.

— Ezek a Balaban dragonyosai. Most jönnek az oáhok, zászlójukon kereszt van. Látod a gyalogságot?

Aztán hangosan ujjongott.

— A huszárok! Jönnék a Csarniecki huszárságai!

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK

Bibornok kinevezése.

Budapest, aug. 5. (Saj. tud. táv.) Rómából jelentik, hogy XIII. Leo pápa Ó Szentségének legújabb rendelkezése szerint december hó elején lesz a legközelebbi konzisztorium, mely alkalommal tizenkét biboros fog kinevezetni, köztük egy magyar.

Földrengés.

Róma, aug. 5. Ma éjjelkor Génúában három másodpercig tartó földlökést éreztek. Egyidejűleg Pisában is gyöngye moraj által kísért földrengést éreztek. Kár nem történt. (M. T. I.)

Az angol király állapota.

London, aug. 5. A király ma minden segítség nélkül járkált föl és le a yacht lépcsőn. (M. T. I.)

A kongregációs iskolák bezárása.

Caselnaudary, augusztus 5. Casetelet marquis képviselő tiltakozott a st.-vincent de pauli apáczák iskolájának bezárása ellen és leszakította a biztos által alkalmazott pecsétet. (M. T. I.)

Szabadka megdorgálása.

Budapest, aug. 5. (Saj. tud. táv.) Ismeretes a tegnapi lapok közléséből a rendetlen szabadkai állapotok megvizsgálását elrendelő belügyminiszteri leirat, mely a nagymérvű szabálytalanságok és rendtelenségeken kívül a napi lapok állítása szerint 1.800.000 korona hiányról is megemlékezik, mely állítólag a város törzs vagyonából tünt volna el. Ezen közleményekre Mamusics Lázár polgármester nyilatkozatot tett közzé, mely így hangzik:

A lapok alaptalan közleménye a legképtelenebb valótlanosság. A kiküldött tanácsos csak szabálytalanságokat észlelt. Az 1.800.000 korona eltűnése rágalom. — Pénztár teljesen rendben. Szabadka, 1902. aug. 5-én.

Mamusics Lázár
polgármester.

A spanyol miniszterelnök beteg.

Madrid, augusztus 4. Sagasta miniszterelnök könnyebben megbetegedett. (M. T. I.)

A clevelandi Kossuth-szobor.

Budapest, aug. 5. (Saját tud. táv.) Az amerikai Magyar Hirmondó írja, hogy Roosevelt köztársasági elnök részt vesz a clevelandi Kossuth-szobor leleplezési ünnepélyén. Hanna szenator az Ohio vezére ez alkalommal ünnepi beszédet fog mondani a távolban is lelkes honfiakhoz.

Megmérgezett hal.

Bécs, aug. 5. Tegnapi majdnem áldozatul esett egy család halételnek. Freyer Sándor hivatalnok neje halat vásárolt a piacon. A halból evett az egész család és estére a család valamennyi tagja rosszul lett. Az orvos konstataulta, hogy a hal romlott volt és így mérgezést idézett elő. A gyorsan segítségül hívott orvos ellenszert adott be nekik, amitől jobban lettek. (M. T. I.)

Jégeső és felhőszakadás.

Szathmár, augusztus 5. Tegnapi éjjel itt roppant nagy vihar vonult a városon keresztül. Először diónagyságu jégeső esett, azután valóságos felhőszakadás-szerű eső esett egész éjjel.

Máramaros-Sziget, augusztus 5. Itt tíz napi szárazság után óriási zivatar volt. Harmadikán este 6 órakor kezdődött a vihar és kevés szünetekkel reggeli 4 óráig tartott, miközben a villám többször lecsapott. Sok erős fát megkoppasztott a szélvész, letörvén ágait. Az utcán a kocsik járását megakasztotta. Reggel 4 órakor két hatalmas villámcsapás érte a r. k. torony harangozóját, ki az Ave Máriát harangozta, de komolyabb baja nem történt. Az utcákon patakként ömlött a víz, úgy hogy egyik oldalról a másikra csak nagy kerülővel lehetett eljutni. A Tiszavölgyén és a sugatagi járásban, meg Szlatina vidékén Apsa felé dühöngött a zivatar a legerősebben, nagy károkat okozva. (M. T. I.)

Az amerikai vasutak.

New-York, augusztus 4. A New-York Post szerint megerősítést nyer az a hír, hogy a Georgia-központi vasúthálózatnak a S. Louis

and San-Francisco-vasut által tervezett megvételére vonatkozó tárgyalások folyamatban vannak, de még nincsenek befejezve. A Georgia-lőzponti vasutban a Southern-Railway-vasut erősen érdekelve van, a miért is a megvétel csak ez utóbbinak hozzájárulásával jöhet létre. Ugyanebből a forrásból arról értesül a New York Post, hogy a valamennyi déli vasut egyesítésére vonatkozó hírek alaptalanok. (M. T. I.)

A spanyol királyt őrzik.

Madrid, augusztus 5. Mint Gijonból jelentik, a litkos rendőrség a király ott tartózkodása alatt elfogott két gyanus alakot, akik vonakodtak lakásuk címét megmondani. (M. T. I.)

Kirabolt és meggyilkolt házaspár.

Luzern, augusztus 5. Egy magános parasztházban Mattes mellett vérbefagyva találták tegnap délben a Lustenberger házaspárt. A férj már halott volt s az asszony súlyos sebekkel volt borítva. Alapos a gyanu, hogy rablógyilkosság esete forog fenn. A tettesek még ismeretlenek. (M. T. I.)

Amerikai vasut ügyek.

Montreal, augusztus 4. A Canada-Pacific-vasut tiszta bevételei folyó év július 20-ától 31-éig 1.600.000 dollárra rugtak, vagyis 240.000 dollárral többre, mint a múlt év ugyanezen időszakában. (M. T. I.)

Visszatért kivándorlók.

Liptószentmiklós, aug. 5. Tegnap 28 kivándorló, többnyire tótok érkeztek ide, akik egy évvel ezelőtt Liptó és Turóc megyékből vándoroltak ki Amerikába. Teljesen lerongyosodva, egy garas nélkül tértek vissza e szerencsétlenek, akik Amerikában nem tudtak boldogulni.

Dél-amerikai zavarok.

Washington, aug. 4. A kolumbiai követség tavoratát kapott a panamai kormányzótól, a mely szerint Ferrarával tegnap este még ekkeseredetlen folyt a harcz.

New-York, augusztus 4. Kolumbia és Nikaragua washingtoni követei között tárgyalások vannak folyamatban, a melynek célja szívélyesebb viszonyt teremteni a két állam között. Alapos kijátás van rá, hogy e tárgyalásoknak a két állam egymáshoz való viszonyának javulása lesz az eredménye. (Magy. Táv. Ir.)

Az oberlautensdorfi bánya víz alatt.

Prága, aug. 3. Ideérkezett hivatalos közlések szerint tegnap délután kevéssel 2 óra után Oberlautensdorfbán a Weis Sigfred és társa cég bányájába nagymennyiségű víz tört be. A beöregési helyet vagy öt percczel ezelőtt

Novák igazgató és két főmunkás megvizsgálta a nélkül, hogy a veszélynek valami jelét észrevették volna. Azt hiszik, hogy a víz bétörésének oka az, hogy egy régi magasabban fekvő üregben csapadékok nagy tömegben gyűltek össze. A munkások, a kik 76-an voltak, Pruscha vajú kivételével elmenekültek. A víz most 80 centiméter magasságban áll. Unterweger vajú, a ki Pruscha mellett dolgozott, elmenekült egy fölfelé menő bányauton. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Kelech Jenő és Társa
Tőzsde jelentése.

A Tiszántúli eredeti távirat.

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 5.

Osztrák hitel	697.—
Magyar hitel	731.—
Államvasut	—
Rimamurány	509.50
Magyar jelzálog	472.—
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hatalmóka.

Budapest, aug. 5.

Buza októberre	8.01
Buza áprilisra	8.93
Tengeri	5.16
Rozs okt.	6.53
Zab ápr.	6.—
Káposzta, ropos, aug.	96

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1902. aug. 5-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.—
Magyar koronajárdék	97.85
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4,1/2%	119.—
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2,1/2%	109.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	119.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.90
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.—
Horvát-szlavónföldtehermentesítési kötvény	97.50

Magyar nyerevény-sorozat-kölcsön	204.—
Tiszszabályozás szerinti sorozat-kölcsön	162.—
Osztrák járadék papirban	101.50
Osztrák járadék papirban	101.50
Osztrák járadék aranyban	121.50
Osztrák korona járadék	59.50
Osztrák államsorsjegyek	152.50
Osztrák magyar bank részvény	16.—
Magyar hitelbankrészvény	727.—
Osztrák hitelintézet részvény	711.50
Párisi visita	95.20
20 frnkos arany (Napoleon'dor)	13.05
Németbirodalmi márka	116.97
Londoni visita	289.68
20 márkás arany	23.40

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

1657
1902 szám.

Árverési hirdetmény.

A róm. kath. püspöki széklakban levő

négyes fogatbeli négy ló

folyó augusztus hó 21-én az uradalmi főtisztviselt hivatal udvarán délelőtt 10 órakor megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Miről a venni szándékozók azzal értesítetnek, hogy az árverezők bánatpénzül a kikiáltási becsárnak 10%-át tartoznak letenni.

Nagyvárad, 1902. augusztus 5-én.

A n.-várad i. sz. püspökségi uradalmak főtisztviselt hivatala.

267

Ma szerdán
a „Bazár“ kerthelyiségében
a 37-ik gyalogezred zenekara
Zeneestélyt
tart.
Kezdeté este 8 órakor.
Tisztelettel
Dolgos és Szauer.

Uj üzlet! Szabó Testvérek Uj üzlet!

Nagyvárad, Zöldfa-utca, (a «Zöldfa» söresarnok mellett.)

A j a n l j u k:

ujonnan berendezett rőfös és nőidivat ezikkeinket.
Ing, blousok, napernyők, jó mosó kartonok, Fongaise batisztok, uri és női mosott fehérneműek, vásznak és chiffonok, csipkék, szalagok.
Uj üzlet! Bélés és rövidárak. **Uj üzlet!**

Tanuló.

Egy-két jó házból való fiu, 2—3 gymnasiumi vagy polgári osztályyal. tanulól felvétetik a Szent László nyomdában.

Hirdetések felvétetnek
a legjutányosabb árban e lap
kiadóhivatalában.

Van szerencsénk az építő közönségnek b. tudomására hozni,
hogy helyben a

„**KNAPP FERENCZ-féle**“

téglagyárat üzembe hoztuk és a legjobb hirnévnek örvendő

tégla és fedélcserép

gyártmányokból, a legjutányosabb árak mellett *eladásra* készle-
tet tartunk.

Téglagyár telefon : 229. sz.

Központi iroda telefon: 75. sz.

Incze Lajos és Tsa,
építési vállalkozók.

Fő-üzlet : **HÁASZ MANÓ** női divatáruháza, Nagyvárad. Fiók-üzlet :
Amerikai áruház.
Zöldfa-u. elején.

tavaszi ujdonságaimra

Szíves figyelmét kívánom felhívni a t. vevőközönségnek remekül összeválogatott

és tekintettel a mindenki által ismert **óriási forgalomra**, abban a hely-
zetben vagyok, hogy határozottan **olcsóbban adhatok, mint bárki.**

T. vevőim még azon előnyben részesülnek, hogy már 10 frt bevásárlásnál, bárha az részletekben történik is,

saját műtermemben (Zöldfa-utca 29. sz.) készült 60 cm. magas életnagyságu fényképet kapnak teljesen ingyen,

esupán a papírkéretért s a reá való feszítésért önköltségemet, 1 frt 50 krt számítom fel. Maga ez életnagyságu fénykép a világ egy műintézetében sem
szerezhető be olcsóbban, mint 10 forintért.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáczka-utca 3. szám.

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfejek,

számlák, falragaszok,
báli meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.